

Frelsesman / eller annan / som medh Skattegodz benä-
 dat de sigh fördrifva någon Skattebonden från sin Skat-
 temanne bördh at trängia eller fördrifva / med mindre
 thet kan skee medh hans gode willie / så som sammentio-
 som Lag förman / så at han sin rätt till Frelsesmannen godvil-
 ligen / och utryngen aff sig och tillstått vill. Och emedan
 thet som ifrå L. S. och Cronan / vnder Frelse komne är /
 numera hafre bättre villkor och lusa / medh restiffnin-
 gar / Linkningar och andre Extraordinarie pulagor och
 Krigshjelpor / så effia som sådane till Kungens förstrar
 och säkerheet aff Kungens Ständer betvilat blifver / än
 thet som vnder Cronan hère årh. iura / En hälle ren stå-
 ligt at bemelte Skattebönder / så som si frer thet som thet till
 Cronan söder giordt hafre / vara Frelsesmannen thet
 mot till willies på sätt och vis som thet sin emellan thet
 öfrer kunne bäst åsamias och siat förman. Vår nu nå-
 gon Frelsesman eller thet ellest Skattegodz vnder Frelse
 bekomme hafre / här emot och hans Skattebonden siat
 thet öfrer för L. S. bestårat och thet andre sådane öf-
 frengas kan / Ta skal thet bråklige / för sådane tilbäde-
 gen / och thet Bonden ohemelt och vthan stål lagat / i
 lamäto straffat warda. Til yttermera visso hafre vi
 thet medh egen Hand vnderskrifte och ytterligen
 till sådane vårt Secret här nedan sere. Datum Stockholm
 den 19. Martij årh. 1649.

CHRISTINA.

Kongl. May: 17.

124.
16

Försäkring

Gifven samptlige Allmogen å Landet / öf-
 wer Skus / och Gästinnas frisheet / o-
 moot Skusferdz Penningars
 erläggande.

Stockholm

Tryckt af Herrich Knsler / Åhr 1649.

Christina

medh Gudz Nåde/
Sveriges / Gøthes och
Wendes vthskärade Drott-
ningh och Arffursinna/
Hertiginna vthi Esland och

Fortfursinna til Finland / Hertiginna vthi Esland och
Gardlen Fröken öfwer Ingermanland/te. Gøre vth-
terligit / at efter som Wi gørligen förmåne the flere m-
bruk / som Allmogem å Landet här til dags / igen Ekn-
ning och Väfsning / hafver varit betungat och öfver-
lastat medh / lända icke allenast til thes förtröck och Land-
sens fördärf / vthan och War och Rikets skada och Na-
deel: Swarsöre äre Wi werdne förorsakade thetta all-
medh Wäret helige Rikz Råd / behörligen at öfver-
wäga / och ömsunder gott summe / släta olaga Ekn- och
Väfsningar aldeles aflässa. Men althensund thet
ibegynnelsen synes wela hafwa någre behörlighet
och många aff Allmogem vthan twilwel befructat / at
huru wäl the Penningar för Ekn- och Väfsnings fri-
heeten vthgäde / The lthwäl medh Häfars / och annat
fordernars förkastande / skole blifwa frungne och be-
fräade. Thersöre them sådan fruchtan at betunga / och
gørligen sekläta / at Wi thet annelunda mena / och at
sedan the hafwa ber: Penningar bewillat / och behörligen

vthlagdt / the ingalunda skole medh någon frö Väfs och
Eknung blifwa befräade / vndan tagandes på thet
cene fallet / när Rikszfolket / Regimentz eller Samfetsals /
fordras vp til teqz emet Rikszens Fiender / eller kommer
Regimentz eller Samfetsals tilbaks / och tdger heem igen.
Swarsöre hafwe Wi welat be: Allmogem thet öfver på
föllandens och satt försäkra och förwara.

I.

Edsom för thetta Ghrene och Skattebönderne / föres-
te vnder Os och Ghrenan anten behållne och oförlän-
te / eller och någrom på Västjunden / eller behageligh tjd /
vnder någre Västjunds frucht / kunne förlänne wara /
hafwe på 1642. åhrsdag i Stockholm holde Riksdagh /
enhälligen samtyckt och bewillat / at gifwa och erlagga
af hwarit Mantal årligen för Ekn- och Väfsningz aff-
kastande Tre Daler Sölfrermynt. Så wela Wi m-
ter gå in ån thet som på samma åhr är belevat wordet /
vthan late thet aldeles förblifwa. Och på thet / at Al-
mogensamtycket lättare måtalla be: Tre Daler at v-
gifwa / så wela Wi them på Tre Terminer om åhret / aff
hwarit Mantal låta opbära / nämbligen hwar Termin en
Dal. Sölfrermynt / räknandes then första Terminen
om Michaelis tjd / then Andre om Kyndermåssö tjd /
och then Tredie om Midsommaren eller Johannis tjd.

II.

Swilke som rå wdh någontera Termin kunna be-
wisa sigh hafwa ljd / vthi thetas Väfs och Eknungz
frucht / något mer ång / så at the then miet hafwe rätt m-
te /

A q

tit /

tit/the sammima stole hafwa loff och minne / at innehålla
för then Terminen medh Penningarnes erläggande / så
frampet the kunne stäligen betyga / sigh hafwa thet of-
wer behörligen flagat och doch icke nådt rätt/och ett nöne/
til thet them aff Ghrenones Män / thet vthi är stede och
wederfarit stäl och rätt.

III.

Nå thet at icke någon / hwem och thet wara kan/
högh eller lågh / länd eller ofländ / främmande eller inländsk/
skal må fördruska sigh / at truga sigh til eller taga någon
Stumshäst / Gåsning eller annan fordenstap / hoes nå-
gon af War Allmoge: Ed wele Wi androm til exempel,
alle Wäre egne Keesor / anten mee Penningar / eller egne
Hästar och fordenstap forchielpa / och inge Stumshästar
eller Gåsningar / för Of och Wäre Folk / efter thetta
Daro taga låta / mycket mindre frije Pass och giffwa. War-
der här efter någon beträdd / at taga medh trugh / och v-
than stäligh betalning någon Stumshäst / Gåsning eller
fordenstap / han skal böta efter Lagh / Måmbl. 25. och 26.
Cap. Romm; B. V. V. Edsom och Tus B 33. Cap. be-
V. id thet oförrättade skal aff Böckerne muta en tredie
del. Och skal i sadane saker / ingen appellation eller op-
stoss tillåtas / anten til Shverheeten / eller någon annan
rätt / medh mindre then brotliche är een privilegierat Per-
son / medh hwilken förjaras skal efter som thes privilegier
innehålla och förutale.

IV.

At mu icke någon af Allmogen må betructa / at thet
brot

126.
brotliche skal ber: " straff vndfömma: Ed skal / thet een eller
annan någon Häst / gåsning eller annan fordenstap aff-
nwingas / honom medh Grammars och Wäners hielp
swara förlofwat / at strart taga then samma satt / och sängz-
ligh förän til näste Landzhöfdinge / eller Håradshöf-
de / id han vthan opphåld skal föras til Tingz / och thet
dömas som ofwambe: är. Och på thet een sådan Wäldz
swärctare icke må vndfömma / eller warda Bonden of-
wermächtig; så stole alle the / som kunne wara när stado-
de / och thet om blifwa tillsagde / anten the äre Grammar /
Gäster / Krigzfolk / eller elliest oförmödeligen thet til fun-
nefömma / förpligade wara at be: " Bonde blispringa / och
hielpa at fanga the. Honom hafwer således oförrättat.
Wäre the thet icke / vthan låte Bonden ohulpen / thet the
kunde honom bijsalla / och warde thet före anklagade och
Lagwundne / id stole the vndergå thet straff som Wäldz-
wärfare efter Lagh kan til dömmas.

V.

Kan och så hända / at Bonden eller någon annan /
anten intet dierfs / eller förmodt honom sasi taga / eller för
Tinget anklaga: Ed skal han thet optäckia för Ghro-
nones Män vthi Håradet / hwilken skal wara skyldigh /
vthan någon inwänd orsächtan / at låta Tingsföra / och
efter daggängen Dom / tilböriligen straffa then brotliche.

VI.

Swär så stede / at then brotliche vndfömma til ter
amtat Landzhöfdingedöme: Ed skal Bonden klaga of-
wer then orätt honom tillsogat är / för sin Landzhöfdinge.

A n

ge/

ge / och thetne strart vthan drögymål / så framt ther vthi
är någon sakra / th. r. om förståndigha och advisera then
Landzhöfdingen / vthi hvilkens Landzhöfdingedom
be: brellige är til at samta / och han genast iassa Bon-
den rätt och nöte. Men i fall / Bonden icke kunde genom
thetta medlet warda förnödder / vthan måste sielft reesa
til then honom hafver ofdrättat: Så skal then ofdr-
rättade / icke allenast ther sammanstades stee rätt / vthan
och then som brutit hafver betala honom all omkostnadi /
förtäring och försummelse / som han på reesan gjorde och
lydit hafver / och dock plichta för brottet / som förr är
målt.

VII.

Hvad Frälsebönderne anlangar / ther några komma
inom Sathegårdarnes Råd och Röhrwara belägne /
sålom the här til hafwa warit rät för Skatt och Vä-
ning / Så stolt the och här efter wara rät för Väst och
Skattfärdpenningar. Men the Bönder / som äre vthi
om Sathegårdarnes Råd och Röhr belägne / stolt ähre-
ligen giva och vthgöra på ber: 3. Terminer Ser Mars
Sollvermön til Ost och Chronan / och för samma Pen-
ningar vara betruade för alle Wäre och Chronones
Västningar och Skattfärder. Hvad elliest anlangar
the Skattevärdar / som under Frälse köpte / och erfreligen
bore bebreivade äre / såd och the Västningar och Skatt-
färder / hvilte under Frälse rätthet i liffsteden för lante
Skattebönder sine Husbönder göra stolt; Så hafve
be: thes Husbönder och Frälseman thet villkorat /
at

at the sånuta och taga aff samma sine Skattebönder
een staltig / och then Frälse och Förman som Skattebon-
den under såsom Frälse / lantmätigh Väst och Skattning /
eller och taga aff Skattebonden een rät Penning ähr-
gen för Väst och Skattning. Dock måge inge Frälse-
man hafwa macht / at taga aff sin Skattebonde / både
Skattning och Penningar utan stolt medh enhera wa-
ra tilfredz / och sigg bendja låta..

VIII.

At nu then resande Mannen liffwål må behörligen
förthielpas: Såvick Wi widh alle Strättwagar / ther
ännu Västgästverne och Krögerien innet äre vprättade /
tilbörlige Krögare och Västgästware inätta låta / och them
medh wisse Privilegier och Ordinanzier försee och om-
ta; I medler tidh såwål som sedan / på thet then resande
Mannen må komma fort och fram i Landet / och Almo-
gen hafwa lägenhet medh sine Hästar at förnåna sigg
Penningar / när sträckningen blifwer för yppigh / och
Västgästwaren eller Krögaren icke hinner allom Häst
legga / så stolt thet efter Lagh strare göra the nästomliga
giande Bönder här om Bruch / och thet vara förplich-
tade / at släppa Hästar til för så mycket Penningar som
Skattfärd / Tidningen förmat / och Västgästwaren eller
Krögaren elliest borde betemma: Dock skal här medh
Zastvernen innet wara nystallat på någon tidh så länge
hans Hästar och Forderstoper nisträcka / som widdare har
öfwer vthi sielfwa Västgästware Tidningen förmat är.

Alle

Alle thesse ofwänbe: Puncter / wele Wis at orng-
 gelligen hållas skole / och altså här medh alsiwarligen hui-
 de och besalle alle them / som för Wår skuld wele och skole
 göra och låta / at the them ställe sigh til rättelse / icke gö-
 randes Allmogem / eller någon annans som wederbör / här
 behöfver hunder / mehu eller försång i någon motto / så
 låre thet at vnderstå Wår Konungliga hånnd /
 frast och högsta onade. . Til yttermehra wisso / har we
 Wij thetta medh egen Hand vnderkrifvit / och wiernli-
 gen låtit såma Wår Secrer här nedan för. Datum
 Stockholm den 1. Octobris Åhr 1649.

CHRISTINA.

Kongl. M:ts

18.

128.

17

Krogare, och Gästgifware Ordningh.

Stockholm /

Tryckt off Henrich Kenser / Åhr 1649.